

KONFERENCJA

„Rolnictwo wspierane społecznie – wieś dla miasta, miasto dla wsi”

Rolnictwo Wspierane Społecznie – o co tyle szumu?

dr Bernadeta Gołębiowska

Fundacja Ekologiczny Uniwersytet Ludowy

Brześć Kujawski, 05.11.2025 r.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

*Materiał dofinansowany ze środków UE w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Materiał opracowany przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, w ramach operacji pn. Rolnictwo wspierane
społecznie – wieś dla miasta, miasto dla wsi. wpisanej do Planu operacyjnego KSOW+ na rok 2025.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.*

Rolnictwo Wspierane Społecznie – o co tyle szumu?

1. Wprowadzenie
2. Rolnicy
3. Konsumenci
4. Jak wyglądają relacje między rolnikami a konsumentami?
– modele sprzedaży
5. RWS – spotkanie potrzeb i możliwości
6. Korzyści RWS
7. RWS w Polsce, zasady funkcjonowania
8. RWS na świecie, dobre praktyki

Dofinansowane przez
Unię Europejską

*Materiał dofinansowany ze środków UE w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Materiał opracowany przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, w ramach operacji pn. Rolnictwo wspierane społecznie – wieś dla miasta, miasto dla wsi. wpisanej do Planu operacyjnego KSOW+ na rok 2025.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.*

2-letni kurs rolnictwa ekologicznego
kursy krótkie –
m.in. **Doradca RWS**

- 100 dni nauki stacjonarnej
- 14 miesięcy praktyk
- pięć zakończonych kursów i rozpoczęty szósty, roczny kurs rolnictwa
- nowe kwalifikacje rynkowe

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 5 lipca 2024 r.

Poz. 587

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 18 czerwca 2024 r.

w sprawie włączenia kwalifikacji wolnorynkowej „Doradztwo w zakresie tworzenia i prowadzenia Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji

Na podstawie art. 25 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226 oraz z 2023 r. poz. 2005) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia informacje o włączeniu kwalifikacji wolnorynkowej „Doradztwo w zakresie tworzenia i prowadzenia Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *wz. S. Krajewski*

Kwalifikacja rynkowa i kursy

Osoba posiadająca kwalifikację zna model Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność (RWS), w tym jego wyzwania i korzyści dla rolnika

i konsumenta oraz akty prawne dotyczące prowadzenia sprzedaży

bezpośredniej. Osoba z kwalifikacją jest przygotowana do analizy sytuacji

gospodarstwa pod kątem założenia RWS. Tworzy plan produkcji, plan

finansowy oraz plan stworzenia i rozwoju RWS, a także opracowuje umowę

między rolnikiem a konsumentami. Potrafi dobrać kanały i ustalić zasady

komunikacji w RWS. W swoich działaniach wykorzystuje wiedzę z obszaru

rolnictwa ekologicznego oraz wiedzę dotyczącą społecznych

i środowiskowych aspektów prowadzenia działalności rolniczej.

ROLNICY

Rolnictwo Wspierane Społecznie – o co tyle szumu?

Dofinansowane przez
Unię Europejską

„NASTROJE NA RYNKU PRACY W STYCZNIU 2025” – CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ*

NASTROJE

Aż 58% rolników ocenia
obecną sytuację jako złą, a
jedynie 17% ocenia ją jako
dobrą

FINANSE

Prawie połowa rolników
(łącznie 48%) przyznaje, że
liczy się z możliwością
bankructwa gospodarstwa, co
jest jednym z najwyższych
wskaźników wśród grup
zawodowych.

PRZYSZŁOŚĆ

Rolnicy są grupą, w której
największy odsetek badanych
(aż 39%) przewiduje dalsze
pogorszenie sytuacji w
nadchodzącym roku.

PRACA

Aż 37% mieszkańców wsi uważa,
że znalezienie odpowiedniego
zatrudnienia w ich miejscu
zamieszkania jest bardzo trudne
lub wręcz niemożliwe.

*Barbara Badora
https://www.cbos.pl/PL/publikacje/raporty_tekst.php?id=6953

WYZWANIA

- Niska opłacalność
- Niepewność = ryzyko
- Trudne warunki pracy
- Niedocenianie roli rolników
- Niekorzystny stosunek cen płodów rolnych a środkami do produkcji

KONSUMENTY

Rolnictwo Wspierane Społecznie – o co tyle szumu?

KONSUMENTY

Brak lokalnych produktów.

Dominacja sieci handlowych.

BRAK ZAUFANIA

DOSTĘPNOŚĆ

CENA

Supermarket

Sobiesiak-Penszko 2023. Czy konsument zmieni polskie
rolnictwo? **Instytut Spraw Publicznych**

Badania ilościowe Próba ogólnopolska N=1000

W których miejscach zazwyczaj kupuje Pan/Pani poniższe rodzaje produktów spożywczych?

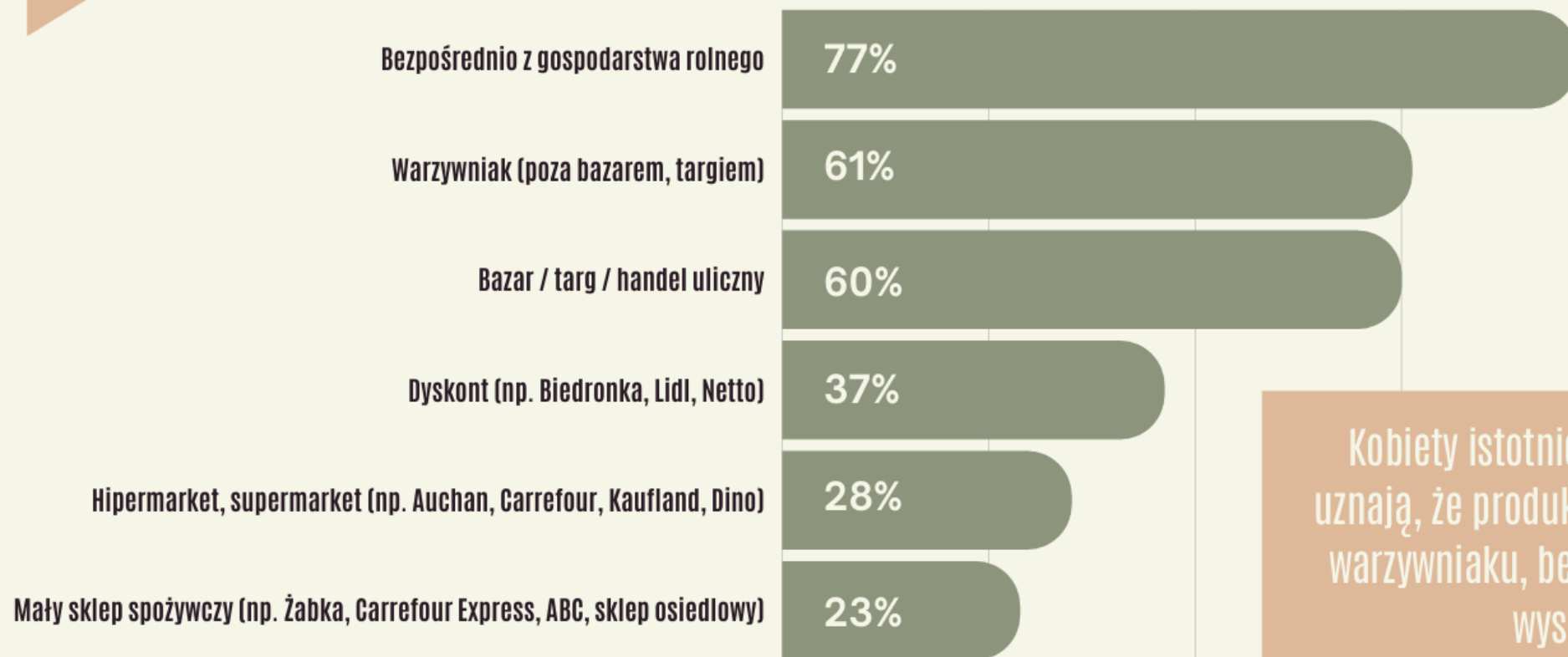
Produkty spożywcze:	Hipermarket, supermarket (np. Auchan, Carrefour, Kaufland, Dino)	Dyskont (np. Biedronka, Lidl, Netto)	Mały sklep spożywczy (np. Żabka, Carrefour Express, ABC, sklep osiedlowy)	Bazar / targ / handel uliczny	Warzywniak (poza bazarem, targiem)	Bezpośrednio z gospodarstwa rolnego
Warzywa i/lub owoce	40%	65%	24%	37%	32%	9%
Przetwory warzywne i/lub owocowe	41%	66%	26%	17%	15%	6%
Mięso surowe i/lub wędliny	43%	61%	31%	12%	3%	5%

Na ile poniższe aspekty są ważne dla Pana/Pani podczas zakupów produktów spożywczych?

Są świeże	97%
Są bezpieczne dla zdrowia	96%
Są wysokiej jakości	95%
Ich cena odpowiada jakości	94%
Nie zawierają żadnych sztucznych dodatków	90%
Mają długi termin przydatności	84%
Zostały wyprodukowane w sposób bezpieczny dla środowiska	81%
Są dobre z punktu widzenia dobrostanu zwierząt	80%
Zostały wyprodukowane w Polsce	78%
Pochodzą prosto od rolnika	77%
Zostały wyprodukowane lokalnie	73%
Mają atrakcyjny wygląd	70%
Są bio/ ekologiczne	64%
Są znanej marki	54%

Polki i Polacy warzywa i owoce najczęściej kupują w dyskontach, ale najwyższą ceną jakości tych bezpośrednio z gospodarstwa

Odsetek osób wysoko oceniających jakość warzyw i owoców sprzedawanych w poszczególnych miejscach

Kobiety istotnie częściej niż mężczyźni uznają, że produkty kupione: na bazarze, w warzywniaku, bezpośrednio od rolnika są wysokiej jakości

Dofinansowane przez
Unię Europejską

TRENDY W WYBORACH DOT. PRODUKTÓW ROLNYCH

**PRODUKTY
EKOLOGICZNE – NIE
TYLKO MODA, ALE
ZDROWY WYBÓR**

**DOBROSTAN
ZWIERZĄT**

SPRAWDZONY

Transparentność –
skąd pochodzi
jedzenie?

**ZRÓWNOWAŻONY
ROZWÓJ I „ZERO
WASTE”**

KTO KUPUJE ŻYWNOSĆ Z CERTYFIKATEM

1) KLASA ŚREDNIA I WYŻSZA W DUŻYCH MIASTACH.

2) MŁODZI RODZICE I RODZINY Z DZIEĆMI

3) OSOBY ŚWIADOME EKOLOGICZNIE I AKTYWIŚCI
EKOLOGICZNI

4) NIEKTÓRZY SENIORZY Z WYŻSZYMI DOCHODAMI

Sobiesiak-Penszko P., Banul-Wójcikowska, K. **2025**. Za daleko. Polki i Polacy o bezpieczeństwie żywnościowym.
Instytut Strategii Żywnościowych Grunt

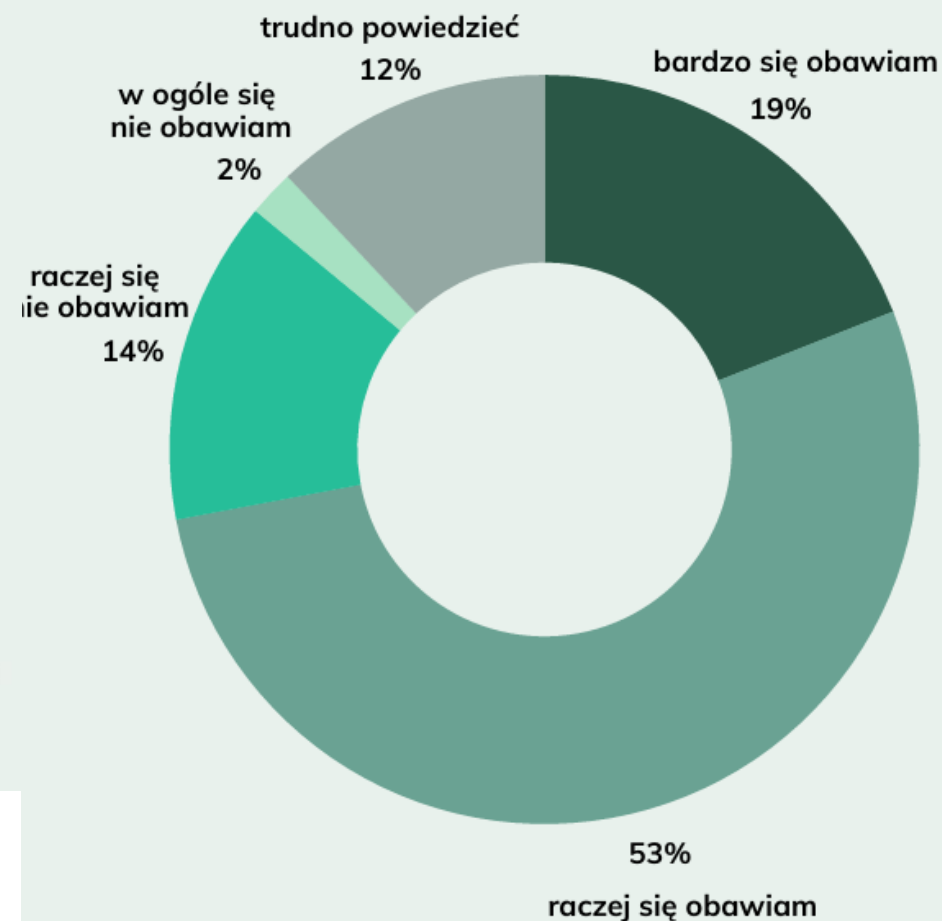
Badania ilościowe Próba ogólnopolska N=1000

Czy w ciągu ostatniego roku doświadczył Pan / doświadczyła Pani trudności z dostępem do wybranych produktów spożywczych?

Źródło: badanie CAWI, N=1000, Instytut Strategii Żywnościowych „Grunt” 2025.
W pytaniu można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

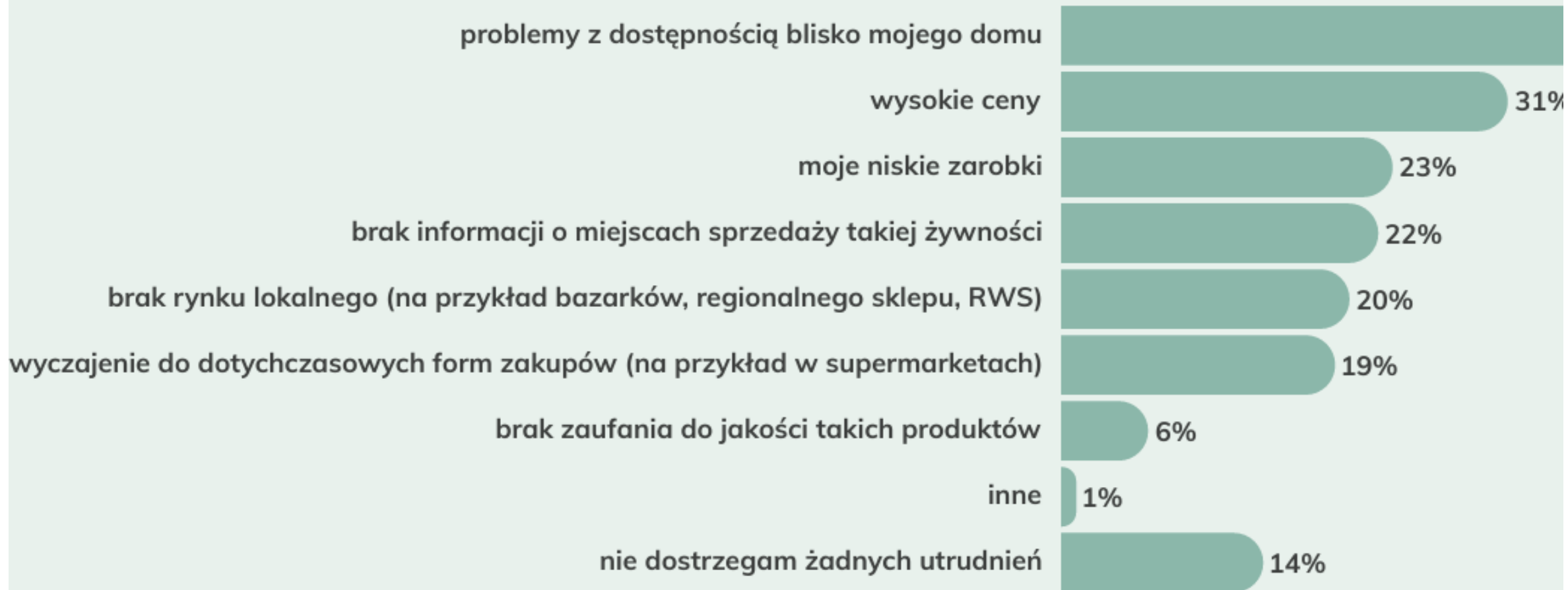
Czy obawia się Pan / Pani, że w ciągu najbliższych dziesięciu lat niektóre produkty żywnościowe mogą być niedostępne lub trudno dostępne z powodu problemów z dostawami lub bardzo wysokich cen?

Źródło: badanie CAWI, N = 1000, Instytut Strategii Żywnościowych „Grunt” 2025.

Sobiesiak-Penszko P., Banul-Wójcikowska, K. 2025. Za daleko. Polki i Polacy o bezpieczeństwie żywnościowym.
Instytut Strategii Żywnościowych Grunt

Co, jeśli cokolwiek, utrudnia Panu / Pani zakup żywności lokalnej?

Źródło: badanie CAWI, N = 1000, Instytut Strategii Żywnościowych „Grunt” 2025. W pytaniu można wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Sobiesiak-Penszko P., Banul-Wójcikowska, K. 2025. Za daleko. Polki i Polacy o bezpieczeństwie żywnościowym.

Instytut Strategii Żywnościowych Grunt

Które czynniki są dla Pana / Pani najważniejsze przy wyborze żywności?

Ocena ogólnej jakości żywności dostępnej na polskim rynku pokazuje mieszane nastroje społeczne. Aż 45% badanych uznaje ją za „przeciętną” – co może świadczyć o poczuciu braku wyróżniającej się jakości lub o ograniczonym zaufaniu do systemu produkcji i dystrybucji.

Źródło: badanie CAWI, N = 1000, Instytut Strategii Żywnościowych „Grunt” 2025.
W tym pytaniu można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Supermarket

Grupa zakupowa

Grupy zakupowe - zarządzane odgórnie lub przez wolontariuszy, którzy współpracują z lokalnymi rolnikami i co tydzień informują konsumentów o produktach, które są dostępne na liście zamówień.

Charakterystyka: brak zobowiązań, możliwość bliskiego kontaktu z rolnikiem, znajome źródło żywności, sezonowe produkty, mała odległość od miejsca upraw, często kryteria wyboru rolnika.

Supermarket

Grupa zakupowa

Kooperatywa spożywcza

Kooperatywy spożywcze - oddolne organizacje, w których członkowie spotykają się co tydzień, aby odebrać zamówienia, lub prowadzą sklep.

Opierają się one na takich wartościach jak pomoc wzajemna, solidarność, sprawiedliwość i demokratyczne zarządzanie.

Charakterystyka: ograniczone zobowiązanie, bliski kontakt z rolnikami, znajome źródło żywności, sezonowość, mała odległość od upraw, szeroki asortyment.

Supermarket

Grupa zakupowa

Kooperatywa spożywcza

Paczka od rolnika

Dochód rolniczy

Paczki od rolnika są zazwyczaj prowadzone przez firmę, współpracującą z różnymi rolnikami i handlowcami, oferującą paczki z zestawem produktów, które można zamawiać co tydzień. Mogą one również zawierać towary importowane.

Charakterystyka: brak zaangażowania, brak kontaktu z rolniczką, nieznane źródło żywności, produkty sezonowe i niesezonowe, duża ilość kilometrów pokonywanych przez produkty spożywcze

Supermarket

Grupa zakupowa

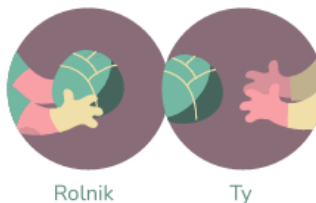
Kooperatywa spożywcza

Paczka od rolnika

Bazarek*

Dochód rolniczkowski

Lokalne bazariki są popularnym rodzajem targowisk, na których można znaleźć lokalnych producentów i nawiązać bezpośredni kontakt z rolnikami i dowiedzieć się o metodach uprawy.

Charakterystyka: brak zobowiązań, bezpośredni kontakt z rolniczką, znajome źródło żywności, sezonowość, mała odległość od upraw, brak wpływu na asortyment.

RWS

Rolnictwo Wspierane Społecznie – o co tyle szumu?

Supermarket

Grupa zakupowa

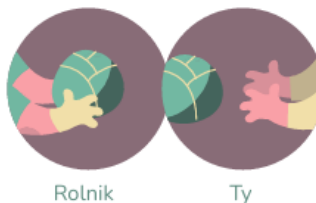
Kooperatywa spożywcza

Paczka od rolnika

*Bazarek**

RWS

RWS-y to **bezpośrednie partnerstwo** między konsumentami a rolnikiem/czką. Ryzyko, odpowiedzialność i korzyści są współdzielone na mocy długoterminowej umowy. Rolnik produkuje dla społeczności przez cały sezon, członkowie przejmują produkty w zamian za uzgodnioną z góry opłatę. **Charakterystyka:** długotrwałe zaangażowanie, bezpośredni kontakt z rolnikiem, znane źródło żywności, sezonowe produkty, mała odległość od upraw.

FILARY

PARTNERSTWO

LOKALIZACJA

SOLIDARNOŚĆ

RELACJE

PRODUKCJA ŻYWNOŚCI A POTRZEBY LUDZI I OGRANICZENIA ŚRODOWISKA

suwerenność żywnościowa

ekonomia społeczna i
solidarna (ang. SSE)

rolnictwo ekologiczne na
małą skalę

lokalne i solidarne partnerstwa na rzecz agroekologii

LSPA, ang. *Local Solidarity-based Partnership for
Agroecology*)

LSPA:
[https://www.youtube.com/
watch?v=KaazZtN-1qM](https://www.youtube.com/watch?v=KaazZtN-1qM)

Dofinansowane przez
Unię Europejską

KORZYŚCI

KORZYŚCI DLA ROLNIKA

- pewność sprzedaży,
- stabilny dochód,
- możliwość planowania pod konkretną grupę konsumentów i ich potrzeb,
- możliwość utrzymania się z niewielkiego obszaru uprawnego przy intensywnej uprawie, sprzedaż bez pośredników.

KORZYŚCI DLA KONSUMENTA

- zapewnione świeże, lokalne produkty wysokiej jakości
- dostępne w uczciwej cenie,
- bezpieczeństwo dostaw,
- bezpośredni dostęp do informacji o dostarczanych produktach.

KORZYŚCI

Zarówno rolnicy jak i konsumenci tworzący RWS mają bezpośrednie relacje oparte na zaufaniu co również przyczynia się do zrozumienia potrzeb obu stron oraz specyfiki produkcji żywności. Budują więzi i solidarność społeczną. Dla mieszkańców miast istotne jest mieć dostęp do dobrej jakości żywności, dla rolników ważne mieć godną zapłatę, a dla nas wszystkich istotne jest, aby wytwarzanie żywności nie szkodziło środowisku.

Model RWS spełnia najwyższe standardy związane z niskoemisyjnością wytwarzania żywności i dostępu do niej, jak również od strony etycznej i społecznej zapewnia bezpieczeństwo dla lokalnego systemu żywnościowego i tym samym zwiększa jego odporność na kryzysy (klimatyczne, społeczne, środowiskowe, żywnościowe). Jest zatem adekwatnym rozwiązaniem na kluczowe wyzwania określone w międzynarodowych i krajowych politykach (Europejski Green Deal i strategia “Farm to fork”, https://ec.europa.eu/food/horizontal-topics/farm-fork-strategy_pl).

KORZYŚCI ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE

RWS W POLSCE

RWS W POLSCE

- tradycja sprzedaży bezpośredniej, lokalnej jest mocno zakorzeniona w kulturze polskiej
- wiele gospodarstw małoobszarowych, rodzinnych
- potrzeba ponownego wprowadzenia wielofunkcyjności gospodarstw rolnych

Food&More Instrukcja obsługi
 dla Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność.
 2021. Barbara Mayer, Zsófi Perényi, György Szalay

<https://www.youtube.com/watch?v=7-mKpOBny9c> - obowiązki

<https://www.youtube.com/watch?v=bPCp5tk aB0s> – ustalanie cen

<https://www.youtube.com/watch?v=422FMfU4 mKw> - dystrybucja

<https://www.youtube.com/watch?v=sEqn4T 7XEAM> - konsumenci

Stodoła URGENCI

BADANIE naszych inicjatyw,
SPROSTANIE wyzwaniom,
ZWIĘKSZANIE wpływu

RZECZNICTWO
Wywieranie wpływu na
decydentów na poziomie unijnym
i międzynarodowym, sojusze

Rolnictwo Wspierane
przez Społeczność

Różnorodność inicjatyw

Sojusz producentów
i konsumentów

Zrównoważone
systemy żywnościowe

KAMPANIE
I KOMUNIKACJA

Podnoszenie świadomości wśród
ogółu społeczeństwa

BUDOWANIE RUCHU
SPOŁECZNEGO

Dzielenie się narzędziami, wzmac-
nianie sieci lokalnych i krajowych

DZIELENIE SIĘ
DOŚWIADCZENIEM

Szkolenia, mentoring, edukacja

PRIORYTETY

Wartości

PODSUMOWANIE

Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (RWS) to model budowania więzi między konsumentami a rolnikami. Dla konsumentów oznacza dostęp do świeżej, lokalnej i wysokiej jakości żywności, często produkowanej metodami ekologicznymi. Udział w RWS daje poczucie współodpowiedzialności za proces produkcji, umożliwia bezpośredni kontakt z rolnikami i wzmacnia zaufanie do źródła pochodzenia żywności. RWS sprzyja edukacji ekologicznej – uczy sezonowości, ogranicza marnowanie jedzenia i buduje solidarność w lokalnych społecznościach, tworząc sieci wsparcia oparte na współpracy

- Badora B. 2025. Nastroje na rynku pracy w styczniu 2025. Centrum Badania Opinii Społecznej, Online: https://www.cbos.pl/PL/publikacje/raporty_tekst.php?id=6953
- Mayer B., Perényi Z., Szalay G. 2021. Food&More Instrukcja obsługi dla Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność.
- Rolnictwo ekologiczne w Polsce w 2023 r. Food fakty 2024, Online: <https://foodfakty.pl/rolnictwo-ekologiczne-w-polsce-w-2023-r>
- Onyszkiewicz M. 2024. Dostęp do żywności w oparciu o model Rolnictwa Wspieranego przez Społeczność. Studium przypadku gospodarstw wytwarzających w Polsce żywność w oparciu o model RWS. Online: https://wspierajrolnictwo.pl/wp-content/uploads/2024/07/CSA_report_Polska_final_pl.docx.pdf
- Sobiesiak-Penszko P. 2023. Czy konsument zmieni polskie rolnictwo? Instytut Spraw Publicznych
- Sobiesiak-Penszko P., Banul-Wójcikowska, K. 2025. Za daleko. Polki i Polacy o bezpieczeństwie żywnościowym. Instytut Strategii Żywnościowych Grunt

Dziękuję za uwagę :D

Rolnictwo Wspierane Społecznie – o co tyle szumu?

dr Bernadeta Gołębiowska

Fundacja Ekologiczny Uniwersytet Ludowy

Brześć Kujawski, 05.11.2025 r.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

*Materiał dofinansowany ze środków UE w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.
Materiał opracowany przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, w ramach operacji pn. Rolnictwo wspierane społecznie – wieś dla miasta, miasto dla wsi. wpisanej do Planu operacyjnego KSOW+ na rok 2025.
Instytucja Zarządzająca Planem Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.*